

Vammaisfoorumi: 20 vuotta asiantuntemusta ja yhteistä vaikuttamista

Vammaisfoorumi perustettiin keväällä 1999 ja yhdistysrekisteriin se merkittiin 11.8.1999. Laajemmin toiminta alkoi vuoden 2000 puolella. Yhteisen taipaleemme alusta tuli koronakevään kynnyksellä kuluneeksi kaksikymmentä vuotta. Menneiden vuosien aikana on vaikuttamistyöllemme valettu vahvat perustukset.

Sitkeää vaikuttamistyötä

Vammaisfoorumi oli aikansa lapsi. Maailma oli uusi ja erilainen. Suomi oli selviämässä lamasta ja maamme oli liittynyt EU:hun. Vahva Eurooppa-myönteisyys vallitsi. Myös vammaisliikkeessä näimme eurooppalaisen yhteistyön mahdollisuutena. Tarpeesta ja halusta vaikuttaa eurooppalaisella tasolla syntyi Vammaisfoorumi. European Disability Forum, EDF perustettiin 1996 eurooppalaisen vammaisliikkeen ääneksi. EDF:n perustamisvaiheessa oli jo mukana suomalaisia vammaisvaikuttajia: Invalidiliiton silloinen puheenjohtaja Pekka Tuominen, pitkäaikainen EDF:n Treasurer, rahastonhoitaja ja työvaliokunnan jäsen; Kalle Könkkölä. Vammaisfoorumin pääsihteeri Pirkko Mahlamäki oli EDF:n sihteeristössä. EDF:n jäsenyys edellytti, että olisi olemassa kansallinen vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö, joka ei olisi vain vammaisten puolesta vaan vammaisten henkilöiden ja vanhempien itsensä johtama. Näin syntyi vaikuttamistoimintamme kivijaloista ensimmäinen: Vammaisfoorumi – vammaisjärjestöjen yhteinen ääni.

Eurooppalaisen yhteistyön kautta Vammaisfoorumi pääsi vaikuttamaan suoraan CRPD:n eli YK:n vammaisyleissopimuksen syntymiseen vuosituhannen alussa. Tärkeässä roolissa ollut Vammaisfoorumin pääsihteeri Pirkko Mahlamäki sanoittaa tuntemukset hyvin:

Me olimme mukana niissä pöydissä, joissa asioista päätettiin. Suomalaiset olivat vaikuttamassa globaalien ja eurooppalaisten verkostojen kautta. Markku Jokinen ja Liisa Kauppinen Kuurojen maailmanliiton kautta; Pekka Tuominen EDF:n kautta; Vaikuttamassa oli myös Kalle Könkkölä ja monia muita. Vammaisfoorumi oli kansallinen ankkuri, jonka avulla suomalaiset vammaiset henkilöt pääsivät vaikuttamaan yleissopimuksen syntyyn jo aikaisessa vaiheessa. Jos meillä ei olisi ollut EDF:n jäsenyyttä, työ ei olisi onnistunut niin hyvin. Edustajiemme työtä tuki kotimaassa lukuisa vaikuttajien joukko. Vuonna 2006 syntynyt sopimus oli pitkän ja sitkeän työn tulos, jossa avainpaikoilla oli mukana monta pitkäaikaista suomalaista vammaisvaikuttajaa. Yhteisen vaikuttamisen ansiosta, meistä tuli kokoamme suurempia.

Täten Vammaisfoorumin vaikuttamistyö sai tuekseen kaksi kivijalkaa lisää: eurooppalainen yhteistyö ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva

yleissopimus. Sopimuksen syntymisen jälkeen kansallisen voimaansaattamisen eteen tehtiin hartiavoimin töitä seuraavat kymmenen vuotta. Samaan aikaan Vammaisfoorumin työ keskittyi yhä enemmän kansalliseen vaikuttamiseen. Vammaisfoorumin vaikuttajaverkosto lähti liikkeelle siten, että järjestöt toivoivat henkilökohtaisen avun kehittämistä ja vammaistyöryhmä -96:n työn jatkamista. Tämäkin työ tuotti hedelmää vuonna 2009, kun henkilökohtainen apu saatiin subjektiivisena oikeutena kirjattua lakiin. Tässä meillä oli myös onnea, sillä päätös syntyi syyskuussa 2008, juuri ennen finanssikriisiä.

Edustettuna kaikissa pöydissä

Vammaisfoorumi on alun alkaen tarkoituksella rakennettu verkostomaiseksi työkaluksi. Se on jäsenistöjensä resursseja kokoava taho, jossa vaikuttamistyöhön osallistuvat jäsenjärjestöjen edustajat tekevät oman työnsä ohella yhteistä vaikuttamistyötä Vammaisfoorumin verkostoissa. Vaikuttaminen on monialaista työtä vammaisten henkilöiden oikeuksien ja edun ajamiseksi yhteiskunnassa. Vammaisten tarpeet on huomioitava läpileikkaavasti yhteiskunnan eri palveluissa ja rakenteissa. Vammaisfoorumista on tullut monille viranomaisille keskeinen taho, jolta pyydetään lausuntoa ja kysytään edustusta eri työryhmiin. Osallistamisvelvoite tulisi julkisen vallan muistaa nykyistäkin paremmin, sillä Vammaisfoorumin pitäisi olla edustettuna kaikissa niissä pöydissä, joissa päätetään tavalla tai toisella vammaisia henkilöitä koskevista asioista.

Työlle tarvetta myös tulevaisuudessa

Näinä kuluneina vuosikymmeninä Vammaisfoorumille ja vammaisten ihmisten yhteiselle vaikuttamistyölle on valettu tukevat kivijalat: valtakunnalliset ja eurooppalaiset verkostot sekä YK:n vammaisyleissopimus. Työmme on kuitenkin jatkuttava. Vammaisten henkilöiden on edelleen oltava mukana kaikissa pöydissä, joissa heitä koskevia päätöksiä tehdään. YK:n vammaisyleissopimus on hieno saavutus ja tärkeä työkalu, mutta sopimuksen oikeudet eivät toteudu ilman vammaisliikkeen panosta. Vammaisfoorumin puheenjohtaja Sari Kokko muistuttaa: "Yhteiskunta tarvitsee edelleen ajankohtaista ja pätevää tietoa vammaisten henkilöiden kohtaamasta todellisuudesta. Se vaatii ajatusta siitä, että vammaiset henkilöt elävät tavallista arkea ja tekevät tavallisia asioita, kuten vammattomatkin henkilöt". Vammaisjärjestöiltä vaaditaan edelleen jatkuvia ponnistuksia kansallisen toimeenpanon edistämiseksi. Viranomaiset ja lainsäätäjät tarvitsevat tukeamme sopimuksen soveltamisessa ja täytäntöönpanossa. Tulevaisuudessa meiltä Vammaisfooruminakin tarvitaan panostuksia muun muassa koulutuksiin ja työpajoihin. Yhteiskunnan esteiden poistaminen vaatii sekä tietopohjaista vaikuttamistyötä että YK:n vammaisyleissopimuksen tietoisuuden levittämistä. Tulokoon siis kouluttamisesta ja tietopohjaisesta vaikuttamistyöstä - jäsenjärjestöjemme asiantuntemuksen avulla - neljäs kivijalkamme.